

Политическа платформа – Кампания за справедлив преход

Справедлив преход: „Нищо за нас, без нас!“

В качеството си на индустриални, минни и енергийни синдикати *industriAll Europe* и нейните членове подкрепят целта за климатична неутралност до 2050 г. и признават необходимостта от увеличаване на амбициите за 2030 г., за да се постигне тази цел. Изменението на климата се случва и разполагаме с ограничено време, за да избегнем най-лошите сценарии, които ще засегнат най-тежко работниците и най-уязвимите в обществото и в света. Декарбонизацията трябва да доведе до трансформация, а не до деиндустриализация – само пазарът няма да постигне това.

Подкрепяйки Европейската зелена сделка, европейските лидери се ангажираха, че необходимият преход ще дойде със справедлив преход. Ние спешно се нуждаем тази реторика да се превърне в конкретни планове и действия, тъй като декарбонизацията на нашата икономика и общество ще засегне всеки един от нашите членове и сектори. Преодоляването на недостига на инвестиции, за да се ускори внедряването на необходимите технологии и инфраструктура, запазването на водещата роля на европейската промишленост в стратегическите технологии и веригите на стойността и създаването на качествени работни места на целия континент, изисква социална и индустриална политика, съизмерима с амбициите ни в областта на климата. Договорените пътища за преход до 2050 г. за всички отрасли, с реалистични междинни цели, са от жизненоважно значение за определяне рамката на действията на различни политически, географски и промишлени равнища.

Европейските политици имат този шанс, тъй като така нареченият пакет „Подходящ за 55“ преминава през Европейския съвет и Европейския парламент. *IndustriAll Europe* призовава за:

стабилна рамка на ЕС за справедлив преход за всички засегнати индустрии и работници

„Справедливият преход“, някогашен лозунг на профсъюзната кампания, най-накрая си проправи път към общия език на европейските политици и националните лидери. За синдикатите справедливият преход означава предвиждане и управление на промените, в които участието на синдикатите и работниците е задължително условие – „Нищо за нас, без нас“.

Окончателното приемане на Фонда за справедлив преход (ФСП) през юни 2021 г. бележи значителна победа за синдикатите – но той е твърде ограничен по обхват и мащаб. Освен това ресурсите са само част от историята. Рядко се прави връзка с необходимостта от истински набор от права, които да гарантират, че преходът е плавен за отделните работници. Съществуващите инструменти обаче са подложени на постоянна атака чрез децентрализацията на системите за колективно договаряне и слабия социален диалог в много европейски страни, особено ускорени от политиките на строги икономии след последната световна финансова и икономическа криза. Обръщането на тази тенденция е предпоставка за формиране на социално справедлив и отговорен преход към неутралност по

отношение на климата, като същевременно се гарантира доверието и подкрепата на европейските работници и граждани.

Какви са нашите конкретни искания?

1. Достатъчни **ресурси** за справедлив преход, който не оставя нито един човек или регион назад: справедлив преход ще бъде осъществен само ако се запазят и създадат качествени работни места, всички региони могат да процъфтяват и се преодоляват социално-икономическите неравенства. Европа се нуждае от устойчива индустриална политика, която да използва потенциала за създаване на работни места, свързан с преминаването към промишленост с нулеви емисии, като същевременно осигури инвестиции за трансформиране на индустриалната база. Трябва да се подпомогне преходът от едно работно място към друго, а това предполага сериозни инвестиции в активни политики на пазара на труда, преквалификация и повишаване на квалификацията: изчислява се, че повишаването на квалификацията/преквалификацията на един работник струва 10 хил. евро. Понастоящем ФСП не е подходящ за тази задача. Ресурсите трябва да бъдат осигурени от бюджетите на ЕС, националните фондове и индустрията. Въпреки че справедливият преход не е безплатен, разходите за некачествен преход са много по-високи за отделните хора, регионите и обществото като цяло.
2. Въпреки важността на промишлеността и мащаба на протичащата трансформация, все още предстои да се направи **ясно, детайлно очертаване на последиците за заетостта** от преминаването към неутрални по отношение на климата отрасли на регионално равнище. Без да се разбере къде точно са засегнатите работници, програмите за преквалификация и повишаване на квалификацията не могат да бъдат адаптирани така, че да осигурят преход от едно работно място към друго. Този анализ трябва да бъде извършен от публичните власти в координация със социалните партньори.
3. **Предвиждане на промените и социален диалог за всички работници:** през 2013 г. Европейският парламент предложи европейска правна рамка за предвиждане и управление на промените – тя трябва да бъде създадена, за да се гарантира, че работниците имат право на съвместно вземане на решения на техните работни места и в техните региони по време на прехода, да укрепи социалния диалог и колективното договаряне.
4. **Набор от права, за да се гарантира, че преходът е безпроблемен за отделните работници:** активните политики на пазара на труда трябва да отговорят на неотложната нужда от образование и обучение, които да гарантират преквалификация и повишаване на квалификацията, за да може работниците да се подготвят за работа в рамките на трансформиращите се отрасли и между тях. Всеки работник, независимо от договора, трябва да има право на качествено обучение и учене през целия живот.
5. **Сътрудничество в областта на политиката и обмен на добри практики:** Справедливият преход ще се осъществи на местно ниво в регионалните икономики и на работните места, но има много неща, които могат да бъдат формулирани чрез общи политически цели и обмен на добри практики. Платформата за справедлив преход следва да бъде разширена, така че да обхване всички сектори, засегнати от Европейската зелена сделка. За пример, мобилната екосистема, която представлява 16 милиона работни места в Европа, включително в производството, ще бъде силно засегната като пряко следствие от предложенията на пакета „Подходящ за 55“, като например по-строгите стандарти за емисиите. Понастоящем обаче не съществува рамка за справедлив преход на равнище ЕС, която да отразява прехода в този важен сектор. Пътищата на прехода трябва да бъдат разработени съвместно чрез социален диалог и участие на работниците.

Без социална сделка няма да има зелена сделка

Политическото бездействие или символизъмът по отношение на справедливия преход крие големи рискове за Европа. Като се има предвид броят на работните места, които са застрашени, и мащабът на протичащата трансформация, социалните сътресения, дължащи се на лошо управляван преход, могат сериозно да подкопаят успеха на Европейската зелена сделка.

Съзнаваме, че светът следи как ЕС и националните правителства изпълняват амбициите ни в областта на климата. Бихме искали Европа също да бъде водеща в света при прилагането на Справедливия преход. Работниците в цяла Европа се мобилизират, за да отстояват правото си да участват в преоформянето на нашите работни места и индустрии днес, с оглед на бъдещето.